Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 82.

V LJUBLJANI, sreda, 14. aprila 1926.

LETO III.
Posamezna številka Din 1'—.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20'—, inozemstvo Din 30'—.

Neodvisen političen list.

Uredništvo: Simon Gregorčičeva ulica št. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.
Upravništvo: Kongresni trg št. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Stališče SLS.

Ko je bila nova vlada imenovana, je »Slovenec« takoj poudaril, da ni nova vlada vlada sporazuma, ker niso v njej zastopani tudi Slovenci. Soglašamo popolnoma s »Slovencem«, če zahteva, da so v vladi tudi zastopani Slovenci, toda hoteli bi tudi izvedeti, kako si »Slovenec« misli, da bi moglo priti do udeležbe Slovencev v vladi. Ker po našem skromnem mnenju je vsa pisava »Slovenca« takšna, da naravnost onemogočuje, da bi prišli Slovenci v vlado, vsaj ne s svojo najmočnejšo delegacijo, ki je edina prava predstavnica Slovencev.

Kakor pravijo vsa poročila, se nahajamo pred odločilno ofenzivo g. Nikole Pašića. V tej ofenzivi bo šel boj na dve strani. Na eni strani bo skušal g. Pašić utrditi svojo avtoriteto v radikalnem klubu in eventuelno, če ne bo drugega izhoda, obračunati s svojimi nasprotniki v radikalnem klubu, na drugi strani pa se bo pričela še bolj usodna borba med Pašićem in St. Radićem. V tem boju so za SLS samo tri pota mogoča. Ali ostane SLS v tem boju čisto nevtralna in nastopi šele potem, ko je boj dokončan, z zahtevo, da so tudi Slovenci v vladi, ali pa gre s Pašićem ali pa z njegovimi nasprotniki. Druge poti ni, razven če bi se SLS odločila za kakšno vijugasto in kompromisarsko pot, ki pa ji prav gotovo ne bo mogla prinesti nobenega uspeha. Zato tudi ne verujemo, da bi SLS šla po tej poti.

Če se odloči SLS za nevtralnost, potem je tudi treba, da je res nevtralna, ne pa, da napada danes Pašića, jutri pa Radića. Ker če je nevtralna, potem mora računati s tem, da bo morala po boju iti skupno z zmagovalcem in da zato ne sme zapreti vseh poti k zmagovalcu.

Če pa noče biti SLS nevtralna, ker bi bila ta nevtralnost po vsej verjetnosti le malo slavna, potem se mora odločiti za eno ali drugo stran. Docela zgrešeno pa je, kakor sedaj postopa SLS in njeno časopisje. Hoče, da pade Pašić, vsi napadi pa lete na St. Radića. Hoče skupen nastop vse opozicije in Hrvatov, njena taktika pa gre samo za tem, kako bi na račun Radića okrepila svoje strankarske pozicije. Takšna nedoslednost se mora kaznovati, ker vzbuja jezo na obeh straneh in ne daje nobene pomoči nikjer!

Zato je že čas, da se enkrat SLS jasno odloči, kaj je njen cilj in kakšno je njena stališče. Javnost mora znati, ali je protest SLS, ker ni Slovencev v vladi, le papirnat, ali resničen. Če se SLS boji odgovornosti in noče vstopiti v vlado, potem je njen protest le papirnat. V tem slučaju pa naj tudi narodu pove, da ne misli uporabiti poverjenega ji zaupanja in naj zato mandat vrne, ne pa da ga zakoplje v zemljo. Če pa misli vstopiti v vlado, kar je njena dolžnost, potem pa mora tudi skrbeti za to, da bo mogla vstopiti in da bo imela v vladi dobro mesto. Toda z napadi na Pašića in Radića se ne da priti v vlado, ker naj pride do kakršnekoli kombinacije, brez NRS ali HSS ni nobena vlada mogoča.

SLS treba, da precizira svoje stališče in da se odloči za eno ali za drugo stran, ker ne gre, da bi zaradi volivnih izgledov SLS trpela Slovenija še nadalje škodo.

AVDIENCE.

Beograd, 14. apr. Minister za agrarno reformo Pavle Radić je bil sprejet včeraj na dvoru v avdienci. Zvečer pa je kralj sprejel delegata Zveze narodov dr. Zimmermanna.

Delna kriza vlade rešena.

HITRA REŠITEV KRIZE IN IMENOVANJE DR. PERIĆA POMENI NOV NEUSPEH PAŠIĆA.

Beograd, 14. aprila. Predsednik vlade Nikola Uzunović je včeraj šel na dvor v avdienco ob 12.45. Ta avdienca je trajala do 1.10. Ob tej priliki je kralj podpisal ukaz, s katerim se postavlja za **ministra financ dr. Ninko Perić**. Nadalje je kralj podpisal ukaz, s katerim se sprejme ostavka **ministra za promet** Krste Miletića in se na njegovo mesto imenuje dosedanji minister za poljedelstvo **Vasa Jovanović**. S tem ukazom je hkrati imenovan Vasa Jovanović za namestnika ministra za poljedelstvo.

Enodnevna delna vladna kriza, ki jo je povzročila ostavka ministra za promet Krste Miletića, je s tem končana in prav to, da je bila končana tako hitro, je vplivalo na politično javnost tako močno, da se ni izstop Miletića iz vlade skoro nič opazil. Splošno prepričanje je, da je bilanca cele te krize velik poraz Pašića in njegove okolice, to pa še tem bolj, ker je ravno ta Pašićeva okolica povzročila vladno krizo.

Pašićevci so doživeli dvojni neuspeh. Prvič se jim ni posrečil manever, da vržejo novo vlado. Na konferenci radikalnih ministrov sta Miletić in Simonović, ki sta med ministri edina Pašićeva človeka, zahtevala, da poda celokupna vlada ostavko. Vsi drugi radikalni ministri pa so odločno odbili to zahtevo, naglašujoč, da se mora politika sporazuma, ki sloni na koaliciji dveh najmočnejših strank v parlamentu, vsekakor nadaljevati. S tem je definitivno končan usodni manever Miletićeve ostavke, ki jo je kralj tudi takoj sprejel.

Drugi neuspeh pašićevcev obstoji v tem, da je uveden v vlado kot minister financ dr. Ninko Perić, eden izmed najbolj treznih in pomirljivih ljudi v radikalni stranki, ki je že pred dvema letoma zagovarjal ne samo politiko sporazuma, ampak je tudi vodil akcijo proti korupciji. To, da je prišel v vlado dr. Ninko Perić in da je prevzel portfelj ministrstva za promet dr. Vasa Jovanović, tudi eden izmed prvakov radikalne stranke, ke ne spada v Pašićevo koterijo, je zelo značilna bilanca zadnje krize in obenem nov neuspeh Pašića.

Splošno zadovoljstvo z imenovanjem dr. Perića.

Beograd, 14. aprila. Rešitev krize na ta način, da je bil postavljen dr. Ninko Perić za ministra financ in dr. Vasa Jovanović za ministra prometa in za namestnika ministra poljedeljstva, so pozdravili tako radikali kakor tudi radićevski krogi kar najprijaznejše. Istotako pa so zadovoljni tudi Pašićevi radikali, da je na tako srečen način rešen ta precej težak konflikt.

Dr. Perića hvalijo kot človeka čistih rok in kot strpnega in treznega politika. Poleg tega pa uživa tudi v radikalnem klubu popolno zaupanje. Oba nova ministra sta bila včeraj zaprisežena. Krsta Miletić je istotako včeraj odstopil posle ministrstva za promet dr. Vasi Jovanoviću, a predsednik vlade Nikola Uzunović je kot namestnik ministra financ izročil posle dr. Ninku Periću.

Z novim finančni mministrom so zlasti zadovoljni radićevci, ki zatrjujejo, da se bodo v prihodnje ogibali vsakršnjih konflikov.

IZJAVA NOVEGA PROMETNEGA MINISTRA.

Beograd, 14. aprila. Novi prometni minister dr. Vasa Jovanović je izjavil novinarjem, da se je že upeljal v posle poljedelskega ministra, kjer je tudi že rešil mnogo vprašanj, ki so zelo važna za naše gospodarstvo. Razen tega je že začel proučevati nekatera druga, za gospodarstvo važna vprašanja, ki čakajo na rešitev. Malo neprilično je zato, da se bo moral sedaj posvetiti ministrstvu za promet, ker v teh poslih ni strokovnjak. Nadeja pa se, da bo uspešno nadaljeval delo svojega prednika na napredku našega prometa in razširjenju železniške mreže. Naglasil je, da mu bo ena od prvih skrbi znižanje tarifov za prevoz potnikov in blaga. Ti tarifi se morajo prav znatno znižati, da se poveča in razširi promet. Minister upa, da se bodo na ta način tudi dohodki države zvišali.

»DOM« O REŠITVI KRIZE.

Zagreb, 14. aprila. Današnji »Dom« piše med drugim to-le: Minister za promet in radikalni prvak Krsta Miletić je podal pismeno ostavko, ki jo je napisal tako prostaško, kakor bi jo bil pisal z umazano metlo in ne s peresom. Ostavko je podal, kakor pravi, zaradi govora St. Radića v Pakracu, faktično pa zato, ker je že na prvi seji nove vlade izprevidel, da se v resnici namerava delati vse tako, kakor je bilo sklenjeno. Krsta Miletić je bil prav slab minister za poljedelstvo, a še slabši minister za promet in je s svojo ostavko samo olajšal težko nalogo nove vlade in izvajanje politike narodnega sporazuma. S svojo prostaščino je hotel očitno izzvati predsednika HSS na telesen obračun. Ako bi se kaj takega začelo goditi, potem bi bilo nemogoče bivanje v Beogradu vsem hrvatskim ministrom in vsem hrvatskim zastopnikom. Toda kdorkoli na to čaka, tega ne bo dočakal, in kdor s tem računa, se bo bridko varal.

Druga vlada narodnega sporazuma je okrepljena v tem, da je postal minister financ dr. Ninko Perić, kmetski sin iz Šabca in Mačve, ki je bil že kot minister za pravosodje eden izmed najuglednejših, najpoštenejših, najpravičnejših in najrazumnejših radikalnih prvakov. Nadalje se je vlada učvrstila s tem, da je bil imenovan za ministra prometa dr. Vasa Jovanović, ki je tudi radikalni prvak in se odlikuje po inteligenci in značajnosti. Najbolj pa se je okrepila vlada s tem, da je bila kriza tako hitro rešena.

OPOZICIJA JE OPTIMISTIČNA.

Beograd, 14. aprila. Opozicija z velikim zadovoljstvom spremlja konflikte, ki se pripravljajo v vladi in je prepričana, da kriza še vedno ni končno rešena in da je samo vprašanje časa, ko pride opozicija na vlado. V glavnem oni solidarno izjavljajo, da se jim v tem trenutku še ne mudi in da so pripravljeni še čakati, ker je gotovo, da pride tudi njihov čas in to bo kmalu.

KRALJ SE STALNO INFORMIRA O POTEKU DOGODKOV.

Beograd. 14. aprila. Kralj se zelo zanima za zadnje dogodke. Zunanji minister dr. Ninčić je bil včeraj dvakrat na dvoru, da kralja obvesti o položaju. Tudi minister dvora Janković je parkrat posetil predsednika vlade Uzunovića.

Pašićeve priprave.

Beograd, 14. aprila. Glede na novo ustvarjeni politični položaj in nenadni preokret političnih dogodkov, ki ga je izzvala ostavka Krste Miletića, je včeraj politično življenje doseglo svoj vrhunec. Jasno so to pokazale pogoste konference radikalnih ministrov in pa sestanki na Pašićevem domu. Notranji minister Boža Maksimović je po konferenci radikalnih ministrov v predsedstvu vlade nadaljeval v svojem kabinetu posvetovanje z dr. Srskičem in s svojimi prijatelji. Misli se, da je bila po prizadevanju Bože Maksimovića tako hitro rešena ta kriza.

V Pašićevem stanovanju je bilo več konferenc. Pašića je posetil najprej predsednik radikalnega kluba, za njim minister za pravosodje Marko Gjuričić, nato predsednik skupščine Marko Trifković in h koncu še Velja Popović. Popović je prinesel Pašiću sporočilo od radikalov iz okrožja moravskega, ki ga prosijo, da naj v borbi vstraja. Zamerijo mu, da se je, če tudi le za trenutek umaknil. Prepričani pa so, da se bo Pašić dostojno držal. Prosijo Pašića, da poseti Šumadijo, ki stoji vsa za njim, in da naj po nasvetu Štefana Radića, ustanovi srbsko fronto.

Pašić je izjavil svojo pripravljenost, da v najkrajšem času pride v Šumadijo. Razen tega pa namerava potovati tudi v Vojvodino, Bosno in Hercegovino, v en del južne Srbije in v Dalmacijo. Drugo vprašanje pa je, če bo on pri svoji starosti mogel napraviti tako dolga in utrudljiva potovanja.

Kar se tiče ostavke Krste Miletića, jo Pašić odobrava, ne misli pa, da bi bilo zato potrebno otvarjati krizo. Sicer pa se še glede na nekatera druga važna politična vprašanja v večini radikalnega kluba odobrava nastop Krste Miletića. Zamerjajo mu le ton, v katerem je napisal ostavko.

SAMOSTOJEN NASTOP HSS PRI OBČ. VOLITVAH V DALMACIJI.

Zagreb, 14. aprila. Današnji »Dom« javlja, da bo pri občinskih volitvah v Dalmaciji dne 16. maja t. l. HSS samostojno nastopila. Na liste HSS pa se sme-je sprejeti tudi delavski in zemljoradniški kandidati, če krajevna organizacija HSS uvidi, da je to koristno za delavstvo in za kmete.

KOROŠEC POSETIL UZUNOVIĆA.

Beograd, 14. aprila. Včeraj popoldne je dr. Korošec posetil predsednika vlade Uzunovića. Ta poset v političnih krogih mnogo komentirajo, čeprav niso znane podrobnosti.

SESTANEK MALE ANTANTE BO NA BLEDU.

Bukarešta, 14. apr. Po vesteh tukajšnjih listov se bo prihodnji sestanek Male antante vršil na Bledu.

MASARYK POSEGE V RAZPLET ČEŠKOSLOVAŠKE KRIZE.

Dunaj, 14. aprila. Kakor javlja »Die Stunde«, so zadnji dogodki v notranji politiki Češkoslovaške predsednika republike Masaryka zelo prevzeli. Zato namerava sam vzeti iniciativo za rešitev položaja. V svojem dvorcu Lana sedaj završuje svojo politično oporoko. V tej oporoki ne izraža samo svojega političnega mnenja, temveč podaja tudi temelje za spremembo češkoslovaške ustave. Černy je imel pred nekaj dnevi daljši sestanek z Masarykom. Smatra se, da pride na vsa knačin do novih volitev.

Delo in plačilo.

Po vseh pravnih državah se pošteno delo primerno nagraja. Le pri nas je narobe. Le pri nas se izplačajo dvomljiva in nepoštena dejanja. Kak Plamenac, ki je vodil iz inozemstva upor proti državi z očividnim namenom odcepiti bistven del od kraljevine, se imenuje čez noč za poslanika v Pragi v činu in plači ministra. Gospodin Rade zasluži milijone za intervencije. Razni drugi posnemovalci malega potomca velikega Pašića zaradijo čez noč tisoče. Exempla trahunt. Takozvani uradniki, recte strankarski priganjači preskakujejo celo lestvico stopenj in se pojavljajo na mah nad vsemi starejšimi in sposobnejšimi tovariši. Za take ne veljajo ne zakoni ne odredbe. Imenujeta se kar po dva ravnatelja iz isti zavod. Izmed teh je eden res pravi vodja, drug pa navadno mesta, na katero je imenovan, niti ne pozna in vleče le plačo itd.

Ostali, ki opravljajo pošteno svoj posel, pa se ne brigajo za politični dirindaj, se prezirajo. Njih delo se ne nagraja. Po zakonu jim pripadajočе razlike se ne izplačujejo. Vsakega zadnjega v mesecu se tresejo, ker ne vedo, če bodo prvega prejeli plačo ali ne. Profesorjem se prekomerno delo ne nagraja. Že četrt leta niso v Sloveniji prejeli niti ficka za trud, ki jim pripada po zakonu.

Take so razmere. Pa poglejmo si posledice! Pred kratkim so se vršile revizije državnih blaganj v nekaterih prečanskih krajih. Ugotovili so se marsikje izdatni primanjkljaji. Kdo se bo čudil temu? Ali ni v marsikaterem slučaju to **neka tajna odškodnina** za krivico, ki jo dela država svojim nastavljencem? Postavno pripada uradniku — recimo radi razlike po činovniškem zakonu — še izdatna svota ki si jo kratkomalo prisvoji iz državne blagajne. Ne trdim, da je ta način odškodovanja pravilen; **toda stokrat večjo grajo zaslužijo tisti, ki silijo uradnika k takemu dejanju in takemu izgovoru.**

Pa še več! Vest prehitro otopi. Kdor je vzel tuj denar, da se odškoduje, ta ga bo vzel, drugič tudi, ko ne bo imel takega izgovora. Tako se navajajo ljudje krasti. Če postavimo na tako odgovorno mesto drugega blagajnika, bo kradel ta pod isto pretvezo. Oni, ki gazijo zakon od zgoraj, si vzgajajo nepoštenost od spodaj.

Pa to še ni vse! Vsakemu uradniku ni pristopna državna blagajna. Škoda, ki jo utrpi državna blagajna na ta način, je malenkostna. Večja je moralna kvar, ki ustvarja goljufe. Toda brezprimerno hujša nevarnost preti radi neizplačevanja državnih obveznosti v drugem oziru. Uradnik, ki živi pošteno in skromno ob svojih prejemkih **računa** ž njimi. Na račun dela, ki ga je opravil, jemlje od trgovca in obrtnika blago, ki ga ne more pravočasno poravnati, ker mu država zadržuje izplačilo. Po gotovi dobi izsili upnik izplačilo tudi sodnijskim potom. Uradnik je prisiljen plačati, da napravi, če more, drug dolg in plača visoke obresti, ki mu požrejo vse to, kar je pošteno zaslužil, ali pa — na lažji način. Prej nepodkupljiv in nedostopen nepoštenemu dejanju, bo sprejemal za razne »usluge« darila v škodo države. Vsak državni nameščenec je v stanu državo ogoljufati za ogromne gmotne ali moralne vrednote. Carinik prezira tihotapce, davčni uradnik razne davčne obveznosti, sodnik zločince, profesor slabe dijake itd. Tajno zlo korupcije se širi, kakor nalezljiva bolezen neopaženo od juga proti severu. Oprijema se danes že tudi ljudi, ki so bili še do včeraj neoporečni v službi. Samoohranski nagon je močnejši od vsake, še tako lepe teorije.

Uradnik živi pri mizerni plači iz rok v usta. Dr. Politeo prinaša v »Slob. Novinah«, br. 14. v članku »Istina o činovnicama u brojkama« uradno statistiko o uradništvu v kraljevini SHS. Tam preračuna da more zadovoljiti mož s soprogo in dvema otrokoma svoje **minimalne** potrebe z **2997 Din** mesečno. Velika večina državnih nameščencev pa nima tega eksistenčnega minima. Zato si morajo iskati postranskega zaslužba. Že v tem pa tiči velika nevarnost za državno službo, ker se odvajajo nameščenci od svojega pravega posla. Vse večja nevarnost pa je tam, kjer nudi država postranski zaslužek, **ki se ne nagraja**. S tem sili uslužbenca k tajni odškodbi t. j. korupciji.

Tako se glasi suha beseda življenja. Postaja šele meso in zato je še čas, da se prepreči najhujše, treba se zganiti in **država mora storiti** svojo dolžnost.

Napisali smo ta članek in ga **naslavljamo naravnost na našega delegata ministrstva financ g. dr. Šavnika**, ki iz neznanih razlogov zadržuje profesorjem izplačilo nagrad za prekomerno delo. Upamo, da bo ta apel izdal in da bo našel g. delegat pota in sredstva, da se opravljeno delo tudi po zakonu plača.

Ob 25-letnici ljubljanske cestne železnice.

Vprašanje odkupa.

Delovanje kontrolne komisije, ki jo je bil postavil prejšnji občinski svet,* in pa interpelacija v občinskem svetu so imele za posledico strogo revizijo knjig, in na tej podlagi se je dognalo, da so čisti dobički družbe znatno večji, kakor pa so bili izkazani. Po teh ugotovitvah družbi ni preostalo nič drugega, kakor da »zmote« prizna in izreče svojo pripravljenost, plačati občini to, kar ji gre po pogodbi. Na ta način je občina ljubljanska prišla do lepih tisočakov, če smo prav poučeni, celih 200.000 dinarjev zaenkrat, kar je vsekako lep uspeh. Kakor je pri vseh privatno-kapitalističnih podjetjih razumljivo, da gledajo, da izbijejo iz podjetij kolikor mogoče visoke dobičke, tako je bil na drugi strani že skrajni čas, da se tudi občina zavzame za varstvo svojih pravic in to je storil bivši ljubljanski občinski svet. V tem pogledu gre bivšemu občinskemu svetu polno priznanje ne glede na politično barvo njegove večine, dočim je predvojni občinski zastop le nekoliko pregloboko spal.

Trenutno pa je najvažnejše in najbolj aktualno vprašanje ono, ki se tiče **odkupa ljubljanske cestne železnice** od strani mestne občine.

Pogodba (§ 19) daje mestni občini glede odkupa jako velike pravice. Pogodbeno je mestni občini zajamčena pravica, da sme **odkupiti** celo podjetje po preteku 25 let, naznaniti pa mora družbi eno leto prej, če se misli te pravice tudi poslužiti. Enoletno odpoved je družba sigurno izgovorila zato, da ne bi tik pred prodajo preveč investirala v podjetje. Tudi znesek, ki ga je občina primorana plačati družbi v slučaju odkupa, je v pogodbi natančno določen: **»Kot odkupnina se določa znesek, ki še ostane od investiranega kapitala po odbitku amortizacijskega fonda v trenutku odkupa«** (§ 12).

Družba je v podjetje investirala po uradnih podatkih znesek 987.055·65 kron **avstrijske veljave** (ta določba je važna). Amortizacijski fond, v katerega se steka po § 12. pogodbe letno 0·7% investiranega kapitala, znaša danes okroglo 44.000 kron (zopet avstrijske veljave). Ostane torej še 943.055·65 kron. To je znesek, ki bi ga morala plačati družbi, **če bi bilo ostalo vse pri starem**, torej če ne bi bila doživela »avstrijska veljava« po vojni svojega kraha.

Po vojni pa smo doživeli po vseh deželah nekdanjega avstrijsko-kronskega območja devalvacijo krone in velikansko papirnato povodenj. Stara zlata avstrijska valuta se je podrla in povzročila povsod velikanski gospodarski preobrat **v praksi**. Mi vsi vemo, kako so n. pr. uboge služkinje, ki so leta in leta nosile svoje trdo prislužene krajcarje v razne hranilnice, po 20- ali še večletnem štedenju, lepega dne izvedele **žalostno resnico**, da za vse svoje prihranke ne dobe več kakor par slabih čevljev! To je zakrivila bivša avstrijska vlada, ki se je v svojem obupu odločila za usodni princip »krona je krona«, brez ozira na veljavo krone, in pa naša gospodarska nesposobnost, ki je tudi še po prevratu ta princip priznala. Na podlagi tega principa so vsi predvojni upniki izgubili ogromna premoženja, smejali pa so se vsi, ki so se pred vojno zadolžili v tedanji zlati veljavi, **ne da bi se bilo to izrečno ugotovilo**, za kar so po vojni svoje obveznosti poravnali v papirju.

Jasno je, da so se vsi predvojni upniki silno prizadevali uveljaviti svoje terjatve v zlato. Vsa tozadevna prizadevanja pa so ostala brez uspeha, ker se nanje niti avstrijska niti naša zakonodaja nista ozirali. »Krona« je ostala »krona«, ne oziraje se na njeno substančno ali mednarodno priznano vrednost.

Iz pogodbe sledi neoporečno, da bi bila mestna občina imela pravico odkupiti (ne kupiti!) cestno železnico za predvojni investirani kapital (minus) amortizacijski fond), če bi bila Avstrija ostala. Po vojni pa veljajo tudi za družbo ravno take postave kakor za zasebnike in kakor zasebniki niso imeli in še danes nimajo niti po avstrijski niti po jugoslovanski postavi svojih zahtev valorizirati, t. j. preračunati jih v zlato veljavo, tako tudi družba nima te pravice.

Kakšne določbe veljajo torej danes za družbo? Recimo, da bi se bila družba »nacionalizirala« in da bi bila formalna lastnica cestne železnice ljubljanske zagrebška filialka tvrdke »Siemens & Halske«. V tem slučaju bi imela družba zahtevati le en milijon kron (okroglo) : 4 = 250.000 dinarjev in niti ficka več, ker je pri nas izpremenjena stara avstrijska krona po zakonu v dinarje v razmerju »jedan prema četiri«. Naš zakon pozna samo to »valorizacijo« in prav nobene druge za nikogar. Če pa je družba avstrijska, veljajo zanjo v prvi vrsti mednarodne pogodbe, ki urejajo valutno razmerje za predvojne privatne in javne terjatve. **V tem oziru prihajata v poštev dve mednarodni pogodbi, namreč senžermenska mirovna pogodba in pa posebna pogodba, ki je bila sklenjena med Avstrijo in kraljevino SHS.**

(Dalje prihodnjič.)

* Primeri »Narodni dnevnik« z dne 10. in 12. aprila.

Izza kulis mariborske SDS.

Mariborski dnevni jedilni list, katerega izdaja pod mogočnim imenom »Tabor« Mariborska tiskarna in je glasilo SDS si kljub zelo omejenem prostoru privošči prav pogosto posebne vrste »špase«, da udari po svojih političnih nasprotnikih z gesto mogočneža velikana in jih prezirljivo zasmehuje in zafrkuje v takem tonu, kateri se je ohranil med slovensko žurnalistiko le še pri njem in pri »Jutru«.

Ta način poročanja obeh imenovanih listov je znan celo v Beogradu in ga ni zastonj nedavno pošteno okrcala »Samouprava«. Da pa rodi ravno nasprotne sadove, kakor jih pričakujejo v krogih SDS, je dokaz obisk dr. Košutiča in Pasarića v Mariboru, ko so prišle na dan stvari, o katerih še danes govori in razpravlja ne samo Maribor, ampak cela mariborska oblast. Seveda ni napisal o teh zanimivih »najdbah« mariborski poročevalec »Jutra« niti črkice, prav tako tudi ne jedilni list »Tabor«. Zakaj po odhodu dr. Košutiča in Pasarića so bili mariborski krogi SDS kar konsternirani. Prvi se je menda še le zavedel predsednik krajevne organizacije, ki je založil 39.000 Din za primanjkljaj uradnega denarja na ženskem učiteljišču. Ali je to storil kot predsednik krajevne organizacije, ali pa kot dolgoletni prijatelj pokojnega, o tem se ne ve; kakor se ne ve, ali je dal iz svojega, ali pa je šlo iz fonda stranke, katera se smatra kot moralično soodgovorna za nezdrave razmere, ki so vladale za časa njene vlade in po njeni zaslugi na zavodu, ki je namenjen vzgoji in pouku. Te razmere je karakterizíral prosvetni minister v svojem poročilu kralju kakor je poročala sedaj že pokojna »Straža« z besedami: »Vršile so se poneverbe uradnega denarja in zloraba mladostne ženske časti.«

Torej o vsem tem in še marsičem drugem kar ne ostane brez posledic, ne poročata »najbolj« informirana lista ničesar, dasi bi to zanimalo ne samo njune idejne maloštevilne pristaše, ampak tudi drugo javnost. Pač pa se zaletujeta v raznih noticah in člančičih v predstavnike drugih strank na zelo neokusen način. Pred vsem jim je najbolj napoti radikalna stranka, katera se zadnje čase menda prav lepo razvija brez šuma in hrupa. Vsaj tako lahko sodi človek iz zaletavanja teh dveh listov v njo in njene pristaše. Vsak nov pristaš je političen neznačajnež in seveda koritar, med tem, ko so bili vsi tisti, ki so svoj čas prestopili v sam. demokratsko stranko kristalno čisti značaji in visoko idejalni ljudje. Danes seveda ni več kristalno-čistih značajev in idealnih ljudi iz enostavnega vzroka, ker se prestop k nem. demokratski stranki ne vrši več. Ako pojde še nekaj časa v tem tempu tako naprej, bodo kmalu ostali še samo odbori številnih krajevnih organizacij in naposled bodo stopnili še ti. Zakaj porast glasov pri volitvah ni **povzročila idejna in načelna pripadnost**, ampak v prvi vrsti nasilje vladajočega takratnega režima ter osebnost kondidata dr. Pivka. Kakor pa vse kaže, ne bode mogla vršiti nem. demokratska stranka še dolgo vrsto let takega nasilja, ker ne pride več na površje. Dr. Pivkova osebnost je pa med tem tudi izgubila skoro vso privlačnost in to pred vsem vsled svoječasnih brutalnih persekucij PP-režima, za katere je odgovoren tudi poslanec Pivko, ker ni proti njim nastopil, še manj pa, da bi izvajal potrebne posledice.

To se opaža zlasti v Mariboru. Dasi so na vodilnih mestih še vse povsod tisti ljudje, katere je postavil PP-režim — pred vsem iz političnostrankarskih vidikov — in imajo torej še vso oblast v rokah, vendar pada število članstva SDS tako rapidno, da se je zadnjega občnega zbora krajevne organizacije udeležilo kljub veliki reklami reci in piši: **dvaintrideset ljudi**. Na tem zborovanju je med drugimi obširno poročal sam predsednik dr. Lipold. Seveda se niso dotaknili niti z besedico razmer katere zanimajo vse po obisku dr. Košutiča in Pasnića.

Da bo pa ironija popolna, je treba omeniti, da se je »Tabor« norčeval iz zborovanja radikalne stranke, katerega se je po njegovem lastnem priznanju udeležilo 200 ljudi. Gospodje so torej v smešnosti dosledni.

Politične vesti.

= **»Ljudska Samouprava«** se imenuje novi radikalni tednik, ki je pričel izhajati v Kočevju. V svoji drugi številki objavlja »Censor publicus« v »Pismu iz Ljubljane« poročilo o stanju radikalne stranke v Ljubljani. Pravi, da ima ljubljanski mestni odbor 500 članov in da se sedaj po likvidaciji spora organizacija dobro razvija. **Zlasti tudi zato**, ker je stopil po soglasni želji na čelo odbora dr. Vladimir Ravnihar. Nato podaja »Ljudska Samouprava kratko karakterizacijo vodilnih mož radikalne stranke v Ljubljani in sicer dr. Vladimirja Ravniharja, dr. Miroslava Lukana in dr. Nike Župančiča. Nad vse laskavo se omenja v pismu dr. Ravniharja **ter se zlasti poudarja, da je mož skrbno gojene kulture in tradicije ter absolutno čistih rok. — O dr. Lukanu** se pravi, da je bolj mož diplomacije, ko pa podrobnega organizacijskega dela. Ne manjka mu pa politične ambicije in dalekovidnosti. Stranki je absolutno potreben in igral bo še večje vloge v javnem življenju, če bo vztrajal. — Najinteresantnejša pa je sodba neznanega cenzorja o **dr. Županiću**, o katerem piše: Dr. Niko Županić je mož prijetnih družabnih form, vsekakor interesanten pojav na polju etnografije in marljiv kombinator. Večjih političnih in organizacijskih talentov mu pa ne prisojajo niti najbližji prijatelji. Njegovo delovanje na političnem polju se omejuje v splošnem na organiziranje železničarjev, zlasti v Šiški. Na deželi nima sreče. Kot ev. voditelj levega krila Mestne organizacije utegne igrati še lepo vlogo ter tvoriti potrebno dopolnilo k gorajima voditeljema. Kot bivši poverjenik takrat še neizorganizirane NRS v Sloveniji je bil dr. Županić vpoklican za ministra Slovenije brez portfelja ter je kandidiral kot nosilec radikalnih list v Sloveniji. Kot znano, ni dosegel uspeha. Tako ljubljanski »Censor publicus«. Težko je reči, če je bila zlepa napisana tako pikantna sodba o političnem somišljeniku.

= **Izjava Ljube Davidovića o vladi in korupciji.** Na shodu v Čupriji je imel Davidović velik govor, v katerem je med drugim dejal: »Politika sporazumá je bila sprejeta, ker se mora voditi v naši državi. Toda manjka medsebojnega zaupanja, ki je predpogoj, da more politika sporazuma napredovati. Po rešitvi zadnje vlade krize je St. Radić dejal: »Korupcije od danes naprej ni več!« **Iz vlade** pa sta izpadla ministrski predsednik in finančni minister. Logično sledi iz tega, da sta bila onadva vzrok korupcije. Nikdar še ni nobena stranka strahovitejše obsodila svojega šefa, kakor je to storila sedaj radikalna stranka, ko je postavila vlado proti korupciji, a iz nje izločila svojega šefa. — Poleg korupcije je največje zlo nasilnost brezvestnih organov oblasti. Za časa zadnjih volitev je bilo zaprtih na Hrvatskem 8000, v Bosni pa 2000 ljudi. Treba pa je državljane pridobiti za državo z ljubeznijo. Toda to se ne dela. — **Dva ministra imata v rokah ključe države. Eden ima ključe od ječ, drugi od državne blagajne. Dočim pa eden prazni blagajne, polni drugi protizakonito ječe.** In tako trpi ljudstvo dvakrat. — Končno je izjavil Davidović da bo sedanja vlada trajala le malo časa. Le še par tednov in **demokracija bo zmagala**. Zapomnite si dobro, kar vam povem: za nekaj tednov pride **demokracija in njena zmaga bo popolna**.

= **Govor Svetozara Pribičevića** v Baranskem Novem. Svoj govor je pričel Sv. Pribičević s primero, da je St. Radić naš Herostrat, ki se ne zna drugače proslaviti, ko da ruši našo državo. In zato je nagrajen z ministrstvom. Lansko leto sem dejal, da bo kmalu padel iz vlade tudi drugi P (Pašić), kadar pade iz vlade prvi P (Pribičević). To se je sedaj zgodilo. Kakor je Juda Iškariot prodal Kristusa za 30 srebrnikov, tako so radikali sedaj izdali svojega Kristusa Spasitelja (Pašića) za ministrske stolčke. Odkar je sklenjen sporazum, pada radikalna stranka od ponižanja v ponižanje. Če je politika sporazuma skrahirala, ko jo je vodil Pašić, kako naj to politiko obdrži Nikola Uzunović in drugi majhni ljudje. Vsi ti ne bi bili niti poslanci, da jih ni naredil za poslance Nikola Pašić. Ni političnega človeka v Beogradu, katerega ne bi St. Radić že razžalil. — Vlada, na čelu katere so ljudje druge ali tretje vrste, ne more preživeti prihodnjega zasedanja skupščine. Čakamo na svoj čas. Nismo mislili, da se bo v tej krizi radikalna stranka tako ponižala. Morala bi reči, da z Radićem, ki je tako napadel Pašića, noče iti skupno. Toda radikalna stranka da tudi glavo, ne pa vlade. Čudim se, da v Beogradu nekateri še vedno mislijo, da pomeni koalicija z Radićem sporazum s Hrvati. V resnici je to le oživljenje plemenske fronte. Nato govori Pribičević o Kajmakčalanu in potem nadaljuje: Sedanja vladna kriza je globoka in da se rešiti samo z novimi volitvami. Ni važno, kako dolgo bo trajala sedanja vlada, temveč, katera pride na njeno mesto. Leta 1924 smo stopili z radikali v vlado, da bi skupno zlomili politiko St. Radića. Nismo pa mislili, da bi nas radikali mogli izdati. Ko so bili radićevci pri koncu moči, so jih radikali rešili. In to je zločin radikalne stranke. Mi **samostojni demokrati ne vstopimo v nobeno koalicijo, če nam ne pripade prva beseda.** Stare stranke so gnile, treba novih strank z novimi nazori, kakor smo mi. Radikalna stranka je odigrala in odpela svojo pesem. V radikalni stranki so ljudje, ki niso prišli v stranko zaradi dobav in koristi. Ti ne odobravajo sporazuma in zato se naj pridružijo nam. Ni treba, da vstopijo v našo stranko, temveč samo v zvezo z nami. Ker kaj ima kmet skupnega s terazijskimi voditelji? (A g. Pribičević je morda tudi kmet? Op. ured.) Danes imate v parlamentu večino in vso moč, da izvršite, kar smatrate za pravo. **Zato poslužite se moči!** Z apelom na volivce je nato Sv. Pribičević zaključil shod. — Mislimo, da bo moral g. Pribičević še precej dolgo čakati, da pripade njemu in njegovi stranki prva beseda. S samimi shodi še nihče ni osvojil oblasti, temveč moral je predvsem dokazati, da je za vlado sposoben. Kako pa je izpadel ta dokaz s strani SDS, vemo vsi.

= **Novi finančni minister.** Kralj je podpisal ukaz, s katerim se imenuje za novega finančnega ministra **dr. Ninko Perić**, za prometnega ministra pa **dr. Vasa Jovanović**, ki pa obdrži tudi poljedelsko ministrstvo. Dr. Ninko Perić slovi kot eden najbolj poštenih mož v radikalni stranki. Tudi njegovi politični nasprotniki poudarjajo, da se dr. Ninku Periću ne more ničesar očitati. Bil je svoje dni justični minister in je vodil svoj resor spretno. Po demisiji kot justični minister je dr. Ninko Perić z uspehom zastopal našo državo na raznih mednarodnih pogajanjih. Brez vsakega dvoma je, da je vlada z vstopom dr. Ninka Perića mnogo pridobila, kar bo menda priznal tudi »Slovenec«.

= **Pašićeva ofenziva** se je, kakor kažejo znaki, že pričela. Sklican je že širši glavni odbor radikalne stranke in na njem pade odločitev, če se ne bo rešitev zopet zavlekla, kakor je to pri nas običajno. Naši samostojni demokrati vsled Pašićevega nastopa že triumfirajo, če po pravici, to se bo šele videlo. Opozarjamo samo na govor Svetozarja Pribičevića, ki je vehementno napadal radikale in tudi Pašića. Mislimo, da Svetozar ne bi tako napadal, če ne bi vedel, da še ni prišla ura, ko pride on v kombinacijo. — Interesantno je, da poroča mladinski popoldnevnik v prvi koloni o novi vladni krizi, v tretji pa o imenovanju novih ministruov, s čemur je bila delna kriza vlade likvidirana. Bralci mladinskega popoldnevnika smejo misliti torej samo dve koloni daleč.

= **Vojaški pokret** proti grški vladi je definitivno likvidiran. Vsi prijeti častniki so bili prepeljani v Atene, kjer se začne proti njim kazenski proces. Poveljnik solunske garnizije je novinarjem prepovedal pisati karkoli o dogodkih in jim zapretil z zaporom, če bi se pregrešili proti prepovedi.

SLOMŠKOVA ZVEZA, UJU IN DEKLARACIJA.

Dne 31. marca je imela Slomškova zveza učiteljev zborovanje, kjer je šlo za to, ali naj opuste to organizacijo in prestopijo k deklaraciji, ki naj bi bila nekako nadstrankarska, povsem strokovna organizacija, ali pa vztrajajo še nadalje pri svoji. Resnici na ljubo bodi povedano, da si vsak učitelj želi strokovne organizacije in je sit terorja na eni ali drugi strani. Štiri petine Slomškarjev so za deklaracijo, ker se zavedajo, da je le v slogi moč. Nastopili so razni govorniki in govornice, navedli razloge pro in contra, a do zaključka le ni prišlo. Vzrok temu je svoje-glavnost odbora Slomškove zveze. Prepovedali so razne medklice med govori — a zaleglo ni dosti. Čemu se jih bojite? Vodilnim osebam, tako moškim kakor tudi ženskim, se je kar z obraza bralo — tako so pripovedovali Slomškarji sami — kako jih je grelo pri srcu, kadar je govornik branil njih »stolčke« — bili so pa zelo kisli, ako se je zavzel za deklaracijo. Za enkrat sicer res ni šlo, a bo šlo gotovo, zakaj pamet in stanovska vzajemnost bosta zmagali.

Dnevne vesti.

NEPOTREBNA POLEMIKA.

Med »Jutrom« in »Slovencem« se vodi že mesec dni silno duhovita polemika, če je »Domovina« verski list ali ne. Mnenja smo, da tako nepotrebne polemike še ni bilo v slovenskem političnem življenju, kakor je ta polemika zaradi »Domovine« in »Domoljuba«. Občudujemo samo naše esdeesarje, da se ne naveličajo pisati o »krščanstvu« »Domovine«.

Očividno pa se »Slovenec« in »Jutro« še nista naveličala te brezplodne polemike, ker smo sedaj dobili novo brezvredno polemiko, če so bili v velikonočni številki »Jutra« pornografični članki ali ne. Tudi ta debata se vodi na način, da se bog usmili. »Jutro« je privleklo iz svoje ropotarnice na dan Aleksandra Borgio, Galileja in slične rekvizite, »Slovenec« pa še do danes ni imel poguma, da bi čisto točno označil ime in spis avtorja, ki je po njegovem mnenju pornografičen.

Tako smo prišli do prave vojne z mlini na veter. V sporu je velikonočna številka »Jutra«, naša glavna dnevnika pa se prepirata o inkviziciji. Naravno, da spor na ta način ne bo nikoli končan in da bo tako vsa ta polemika že celo brez pomena.

Med tem pa se pobirajo silni davki, reducirajo uradniki, zaman kliče po stanovanjski akciji in veča trpljenje ljudstva. Toda to naše »ta velike cajtenge« ne briga, ker važno je le, če je »Domovina« katoliški list ali ne in če je bila velikonočna številka »Jutra« pornografična ali ne.

In ta neslan prepir naj bo slovenska politika! Hvala lepa!

— **Uradni list** št. 33 z dne 10. aprila priobčuje: Pravila za opravljanje državnega strokovnega izpita za zvanje učiteljev merkantilne stroke na državnih dvorazrednih trgovskih šolah; odločbo, s katero se vrača mestni občini mariborski pristojnost v vseh poslih, ki se nanašajo na trgovino, obrt in industrijo; naredbo vel. župana ljubljanske oblasti o garanciji mestne občine ljubljanske stavbni zadrugi mestnih nameščencev za posojilo 2,000.000 Din.

— **Nostrifikacija veterinarskih diplom.** V veljavo je stopil novi pravilnik o oceni strokovne sposobnosti veterinarjev ob vstopu v državno ali samoupravno službo. S tem pravilnikom je urejena tudi nostrifikacija diplom in sicer ne samo onih veterinarjev, ki bodo hoteli vstopiti v prihodnje v take službe, temveč tudi onih, ki so že provizorično nastavljeni.

— **Kongres rezervnih oficirjev,** ki se je imel, kot smo poročali, vršiti ob velikonočnih praznikih, je radi nepredvidenih tehničnih težkoč preložen na sredo meseca maja. Podrobnosti se pravočasno objavijo.

— **Zaščita avtorskih pravic.** Koncem meseca aprila se vrši v Beogradu konferenca zastopnikov kulturnih organizacij, ki bo razpravljala o načrtu zakona za zaščito avtorskih pravic.

— **Uporaba privatnih šolskih knjig.** Prosvetno ministrstvo je dovolilo vporabo privatnih šolskih knjig, to pa pod pogojem, da sta tiskani v Srbiji v vsaki knjigi dve tretjini teksta v cirilici, ena tretjina pa v latinici, izven Srbije pa naopak.

— **Sinoda jugoslovenske evangeljske cerkve.** Jutri prične v Novem Vrbasu zborovati sinoda jugoslovenske evangeljske cerkve. Na dnevnem redu je med drugim vprašanje ureditve razmerja med slovaško evangeljsko cerkvijo na eni ter nemško, madjarsko in jugoslovensko evangeljsko cerkvijo na drugi strani.

— **Za rimskokatoliški duhovski naraščaj.** V novi budget ministrstva ver je vnešena svota 200.000 Din za stipendije za rimskokatoliški duhovniški naraščaj. Razen tega je dovoljen kredit, 5,000.000 za rimskokatoliška semenišča.

— **Starokatoliško gibanje v Bosni.** V Sarajevu se ustanovi te dni poseben odbor pripadnikov starokatoliške cerkve, čigar naloga bo, da bo poročal o stanju starokatoliške akcije v Bosni ter se udejstvoval tudi organizatorično.

— **Naši vojaški grobovi.** Ministrstvo ver namerava izvesti tekom letošnjega leta koncentracijo naših vojnih grobov, ki so razstreseni po raznih krajih države in v inozemstvu. V to svrho je dovoljen kredit 500.000 Din. Za oskrbo grobov je zasiguran poseben kredit v znesku 400.000 Din.

— **Nove telefonske proge.** Tekom prihodnjega meseca se pričneta graditi novi telefonski progi Zagreb—Sušak in Zagreb-Koprivnica. Z novimi progami bo vzpostavljena direktna zveza med Trstom in Reko na eni ter med Reko in Budapešto na drugi strani.

— **Skorajšnja uvedba spalnih voz na progi Zagreb—Split.** Nedavno smo poročali, da se nameravajo s 15. majem na progi Zagreb—Split zopet uvesti v jeseni ukinjeni spalni vozovi. Na pritisk občinstva in tiska javlja sedaj zagrebška železniška direkcija, da ustreže želji občinstva ter uvede že v kratkem na progi zopet spalne vozove — seveda, zaenkrat, radi pomanjkanja vozov, najbrž samo enega, ki bo vozil v vsaki smeri vsak drugi dan.

— **Naši umetniki na mednarodni razstavi v Benetkah.** Dne 28. t. m. bo otvorjena v Benetkah velika mednarodna umetniška razstava. Od 758 del inozemskih umetnikov jih je sprejela jury samo 217, med temi tudi dela dveh jugoslovenskih umetnikov M. D. Djuriča iz Zagreba in Toneta Kralja iz Ljubljane.

— **Promet v solunski luki** je znašal v mesecu marcu 137.603 tone. Na grške parnike odpade 46.024 ton, na italijanske 35.221, na angleške 23.436, na jugoslovanske 6811, na holandske 4817, na norveške 4146, na sovjetske 2605, na rumunske 1518, na danske 1370, na nemške 1348, na švedske pa 1375.

— **II. mednarodni velesejm v Poznanju na Poljskem od 2. do 9. maja 1926.** Naše železniško ministrstvo je dovolilo vsem posetnikom tega sejma po jugoslovanskih železnicah 50% popust od normalnih tarif za vse osebne, mešane ter brzovlake razen Simplon-Orient-ekspresa. Potniki kupijo na odhodnih postajah celo karto, ki jim velja za brezplačni povratek, če imajo potrdilo da so velesejem obiskali. Ugodnost velja za potnike za odhod od 25. apr. do 5. maja, a za povratek od 5. do 12. maja t. l. Za prevoz razstavnega blaga se plača za tja vozarina, povratek pa je brezplačen. Kdor si hoče ogledati zanimivosti bratske Poljske in združili ugodno s koristmi, naj se posluži te prilike in obišče poznanjski velesejm. Z informacijami posluži in oskrbi vse potrebno g. R. Golebiowski, reprezentant poznanjskega velesejma, Ljubljana, Stari trg 19.

— **Svinčena ruda na Koroškem.** Kot poroča »Koroški Slovenec«, se delajo velike priprave za iskanje svinčene rude v gori Obirju. V ta namen je bila zgrajena velika električna centrala ter nabavljena velika lokomotiva, ki bo vozila kamenje in zemljo iz rovov.

— **Stroge mere zoper napačna borzna poročila.** Francoski finančni minister namerava podvzeti sporazumno z justičnim ministrom stroge korake zoper razširjanje napačnih poročil od strani borznih krogov. Vzrok za to je dejstvo, da so povzročila padec franka v zadnjih dneh v prvi vrsti taka napačna borzna poročila.

— **Razpisana mesta.** Da državni podkovski šoli na Selu pri Ljubljani se razpisuje po eno mesto: adm. uradnika III. kategorije, zvaničnika, podkovskega kovača in sluge, ki morajo imeti kvalifikacijo, predpisano v zakonu o civilnih uradnikih in ostalih drž. uslužbencih. Prošnje je vložiti pri upravi drž. podpovske šole na Selu pri Ljubljani do 30. aprila t. l.

— **Mesto državnega pravdnika v Novem Sadu** je ostalo nezasedeno. Ministrstvo pravde je odredilo, da se odda potom natečaja.

— **Iz državne službe.** Alojzija Kožuh-Gorjak, voditeljica dnevnega zavetišča v Mariboru, je trajno upokojena.

— **Petrolejski požari v Ameriki.** Iz Port Arthurja poročajo: Na nekem tanku Gould Reffling Comp.-je se je pripetila med nakladanjem petroleja silna eksplozija. Na tanku se je nahajalo okrog 90.000 sodov petroleja. 20 oseb je ubitih, 30 poškodovanih. — Pri St. Louis - Obispsu gore trije petrolejski rezervoarji, od katerih je vseboval vsak 7.7 milijonov barelov. Dosedanja škoda znaša 56 milijonov dolarjev.

— **Cerkveni stolp se je zrušil.** V Toulouzi se je zrušil 38 metrov visoki stolp neke cerkve. Doslej so izvlekli izpod ruševin pet težkopoškodovanih.

— **Podtajnika italijanskega vojnega in zrakoplovnega ministrstva,** ki sta imela spremljati Mussolinija na potovanju v Tripolis sta padla med Malto in Tripolisom z letalom vred v morje. Posadka neke trgovske ladije ju je potegnila v totalno premočenih gala uniformah iz vode.

— **Vulkan Avčavski** pri Petropavlovsku na Kamčatki zopet bruha. V okolici 1000 km se čutijo močni potresni sunki. Iz vulkana se čujejo neprestano eksplozije. Iz žrela leti žareče kamenje. Vse mesto Petropavlovsk je zagrnjeno v gost oblak pepela in dima, ni pa ogroženo. Doslej ni bilo niti človeških žrtev niti materielne škode. Radovedni gledalci opazujejo izredni prizor iz distance 15 km.

— **Radi očetovstva umoril dekleta.** 24-letni Visle, sin posestnika v Sorki pri Žalcu je imel ljubezensko razmerje s Pušakovo s Ponikve. Dekle je prišlo v blagoslovljeni stan. S tem je bil konec ljubezni in začel se je prepir in sovraštvo. Te dni je povabil fant dekleta na sestanek. Po kratkem prepiru se je fant z dekletom navidezno zopet pobotal ter ji ponudil »bonbončkov«. Na poti proti domu je postalo dekletu slabo in kmalu nato je v hudih bolečinah umrlo. Izkazalo se je, da je bil sladkor zastrupljen. Fanta so aretirali. Po kratkem tajenju je svoj zločin priznal.

— **Nevarna grožnja.** V okolici Murske Sobote je dobilo te dni več ljudi pisma, v katerih jim sporoča neznan lopov, da bo določenega dne pri njih gorelo. Ta grožnja je povzročila nad prebivalstvom tem večje vznemirjenje spričo dejstva, da se je pripetil lansko leto v bližini Radgone podoben slučaj. Upati je, da bo orožništvo požige preprečilo ter pisca grozilnih pisem eruiralo.

— **»Pisatelj in posredovalec ženitev«.** Te dni je izročila sarajevska policija državnemu pravdništvu nekega Dalmatinca, Caramela Mustafića, ki se je izdajal za pisatelja in posredovalca ženitev. Mustafić je pripovedoval, da piše veliko knjigo »Dinastija Karagjorgjevićev« ter nabiral zanjo abonente, razven tega je nastopal kot agent zavoda za posredovanje ženitev »Sreča« v Zagrebu. V obeh slučajih je speljal veliko število ljudi na led ter jim izvabil precej denarja.

— **Goljuf.** Zanimiv tip goljufa je osleparil v zadnjem času številne duhovnike in ženske samostane v Dalmaciji. Izvabil jim je pod pretvezo, da jih prodaja v imenu več višjih oficirjev samostanom les, večje vsote denarja. Lopova iščeta mostarska in dubrovniška policija.

— **Radi atentata na Mussolinija** je izvršila tolpa fašistov med drugimi tudi nočni napad na Zadružno tiskarno v Gorici. Lopovi so zlezli preko kupa drv skozi okno in vdrli v pisarno. Razbili so več pohištva in raztrgali zadružne knjige. Pohištvo so pometali na ulico ter zažgali. K sreči je prihitela kmalu policija, ki je preprečila večjo nesrečo: Da je ni bilo, bi bil danes na mestu »Zadružne tiskarne« kup razvalin. Napadalci so pobegnili.

— **Aretacije razpečevalcev kokaina v Parizu.** Pariška policija je aretirala v zadnjih 14 dneh 8 razpečevalcev kokaina. Zanimivo je, da je bil med temi samo en Francoz, dočim so bili trije Italijani, eden pa Egipčan. Radi istega delikta so bili v Strasburgu aretirani 1 menški stotnik in 2 francoska — žandarja.

— **Tri milijarde frankov izvabil.** V Curihu vzbuja veliko senzacijo aretacija barona Sternberga d'Armella, ki je izvabil v družbi nekega po imenu doslej neznanega trgovca nekemu Rumunu v Milanu 3 in pol milijarde frankov. Baron Sternberg je prodal Rumunu za to vsoto neki premogokop ter dobil kupnino v obrokih. Kmalu potem, ko je prejel zadnji obrok, se je izkazalo, da je dal baron Sternberg kupcu lažnjive podatke in podjetje je zabredlo v finančne težkoče.

— **Atentat na železniški vlak.** Na brzovlak Dunaj-Lwow je bil izvršen eno zadnjih noči pri Bohniji atentat. Neznan lopov je odstranil tračnico, vsled česar se je prevrnilo 5 vagonov. Ubit ni bil nihče, pač pa je 24 oseb lahko poškodovanih. Neki osumljenec je bil aretiran.

— **Največji davčni dolžniki na Nemškem — Hohenzollerni.** Pri obravnavah o odpravnini za bivše nemške kneze se je opetovano vprašalo, koliko so dolžni Hohenzollerni državi na zaostalih davkih. Zastopniki finančne uprave so odgovor na to vprašanje dosledno odklanjali, sklicujoč se na uradno tajnost. To uradno tajnost je obelodanil sedaj tisk. Hohenzollerni dolgujejo državi na zaostalih davkih celih 7 milijonov zlatih mark.

— **Veliki Zvonar (Grossglockner) za alpinistični promet ne bo zaprt.** Avstrijsko planinsko društvo je zbralo potom javne kolekte fond, s katerim je Velikega Zvonarja kupilo, tako da so hribolazci sedaj lahko brez skrbi in se jim ni več bati, da bi jim kak lastnik, ki za njihov sport nima smisla, turo zaprl.

— **Dva ponesrečena lovca rekordov.** Stradalni »umetnik« Wahlmann, ki se je produciral te dni v Berlinu, je po tritedenskem stradanju pobesnel. Razbil je svojo stekleno ječo ter kričal, da hoče zopet jesti. — Plesalni »umetnik« Alfredo Ferlando je dobil te dni v Berlinu policijsko dovoljenje za 130 ur trajajoč rekorden ples. V soboto zvečer se je pričel vrteti, toda nehati je moral že po 29 urah :dobil je oteklinu v dimlju.

— **Ležišča zlata** so odkrili te dni v državi Panama. Glede množine materiala ležišča baje prav nič ne zaostajajo za južno afrikanskimi. Vse ozemlje meri okrog 300 kvadr. milj. Ustanovila se je družba za eksploatacijo zlata. Temeljni kapital znaša 2 milijona funtov šterlingov.

Ljubljana.

l— **Trgovsko društvo »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani** ima v soboto dne 17. aprila 1926 ob 8. uri zvečer ob priliki 25-letnice svojega obstoja v veliki dvorani »Kazine« svoj letni občni zbor in takoj nato jour fix, pri katerem sodeluje društveni pevski zbor in društveni salonski orkester.

l — **Združenje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov — Sekcija Ljubljana** javlja, da se je za leto 1926 izvoljeni Upravni odbor konstituiral tako-le: predsednik: ing. Janko Mačkovšek, I. podpredsednik; ing. Leo Mencinger; II. podpredsednik: ing. Alojz Hrovat; I. tajnik: ing. Ladislav Beve; II, tajnik: ing. Nace Perko; I. blagajnik: ing. Ciril Pire; II. blagajnik: ing. Josip Černivec; I. knjižničar: ing. Karel Tavčar; II. knjižničar: ing. Stanko Dimnik; I. gospodar: ing. Blaž Pristovšek; II. gospodar: ing. Josif Štolfa; odborniki: ing. Josip Pavlin, ing. Pavel Vrbič, ing. Fran Zelenko. Člana nadzornega odbora: ing. Viktor Skaberne, ing. Vinko Strgar.

l— **Državna borza dela v Ljubljani.** V času od 28. marca do 3. aprila 1926 je bilo v Državni borzi dela razpisanih 52 prostih mest. 99 oseb je iskalo dela, v 55 slučajih je borza posredovala z uspehom in 17 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 3. aprila 1926 je bilo skupaj razpisanih 1106 prostih mest, 1786 oseb je iskalo dela, v 745 slučajih je borza posredovala z uspehom in 296 oseb je odpotovalo.

l— **Agrarni reformni interesenti!** Tehnični elaborat o utrditvi objektov na veleposestvu Oskarja Koslerja v Ortneku je javno razpoložen v mestnem gospodarskem uradu med običajnimi uradnimi urami in sicer v času od 8. do incl. 15. aprila 1926. Natančnejši podatki so pa razvidni iz tozadevnega razglasa pritrjenega na občinski deski.

l — **Včeraj je preminula** nagle smrti ga. A. Babka, trgovka v Ljubljani.

l — **Pogreša se** 43letna Marija Daraksadič, stanujoča na Osojah št. 3. Odšla je 9. t. m. od doma ter se ni več vrnila. Ženska je umobolna.

Maribor.

Znak stanovanjske bede. V Krčevini pri Mariboru stanujoča Marija Karmel je izvršila poskus samomora, ker bi morala biti vržena iz stanovanja.

m — **Nova banka v Mariboru.** V hiši veletrgovca I. U. Šoštarića na Aleksandrovi cesti se nastani v kratkem podružnica Hipotekarne banke, katere centrala bo v Ljubljani. To bo sedma banka v Mariboru.

m — **Carinsko kontrolno pisarno** nameravajo ustanoviti mariborski trgovci po vzorcu onih v Zagrebu in Ljubljani. Ta misel se je sprožila na občnem zboru Trgovskega gremija. V pisarno bi se imela nastaviti strokovna moč, katero naloga bi bila, pregledati vse carinske deklaracije, tako da bi bila vsaka pomota izključena, kar dosedaj ni bilo.

m — **Osebne spremembe pri Gradbeni sekciji v Mariboru.** Za šefa sekcije je imenovan dosedanji šef sekcije v Ptuju inž. Jan Vanek. Prideljeni mu bodo: Dosedanji šef sekcije inž. Anton Dolenc, inž. I. Kukovec in inž. Metod Pfeifer, ki je premeščen v Maribor iz Ljubljane. Delokrog mariborske Gradbene sekcije se razširi, sekcija v Ptuju pa ukine.

GLAS IZ OBČINSTVA.

Vodnikov spomenik v Ljubljani. Mestni magistrat namerava baje prestaviti Vodnikov spomenik v Zvezdo. Da pesnik in branjevke ne spadajo na isti trg je vsakomur umevno. Bivšo gimnazijo so podrli in s tem takorekoč spodmaknili tla Vodniku. Vprašanje pa je, ako ravno »Zvezda« nadomešča to, kar je svoje čase nudil Vodnikov trg? Zgodovinsko ozadje je proti temu. Pesnik Vodnik je umrl v hiši g. Pogačnika, gostilničarja »pri Štefanu« na Miklošičevi cesti; seveda še v stari hiši; ki pa je stala ravno tam. Zanimiv je tudi sledeči slučaj. Ko se je poročil g. Anton Pogačnik, ki je bil kakor znano zadnji župan šišenski, je bil ženin doma iz hiše, v kateri je Vodnik umrl, njegova nevesta pa iz hiše Zibertove, v kateri se je pesnik rodil. To je seve le slučaj. Vendar bi pa z ozirom na kraj smrti spomenik spadal preje na Miklošičevo cesto, oziroma v park pred justično palačo, kot pa v Zvezdo.

PREDAVANJE PROFESORJA FARRANDA.

V torek, dne 13. t. m., je ob 10. uri dopoldne predaval na ljubljanski univerzi v zbornici Max Farrand, profesor na Fale University v Združenih državah Sev. Amerike. Predavanje se je vršilo v angleškem jeziku, vendar je prevajalec sproti prevajal v slovenščino, tako da so predavanje umeli tudi tisti, ki angleščine ne obvladajo.

Predavatelj se je omejil le na opis razmer na ameriških univerzah, njih notranjega ustroja se ni dotaknil. V Združenih državah je zelo važen problem socijalnega dijaštva položaja. Država gre dijakom le v nekaterih ozirih na roko, daje pa dijakom mnogo priložnosti, da si sami preskrbijo sredstev za študij. Tudi na čut socialne skupnosti mnogo pazijo.

Mnogo se gleda v Združenih državah tudi na telesno vzgojo dijakov. Vsaka univerza ima svoje sportne klube, v katerih vežbajo dijaki svoje telo. Sedaj se je iz stremljenja za okrepitvijo razvilo stremljenje za zmago pri sportnih igrah. Ameriške univerze skušajo sicer omejiti preveliko in škodljivo tekmovanje, vendar ne pade nobenemu v glavo sport na univerzah odpraviti. S sportnimi prireditvami si pridobe dijaki tudi mnogo potrebnega denarja.

Poleg sportnih klubov imajo ameriški dijaki tudi literarne, izobraževalne in druge klube. Izdajajo tudi lastne žurnale in mesečne literarne magazine. Za politično življenje vlada na tamošnjih univerzah le minimalno zanimanje.

Amerikanske univerze so drugače organizirane kot naše. Posebno prehod iz srednje na visoko šolo ni tako hiter kot pri nas in se dijake počasi navaja na akademsko svobodo. — Prof. Farrandu se je zahvalil univerzitetni prorektor dr. Hinterlechner, povdarjajoč razliko med novim življenjem v Ameriki in starim v Evropi ter je povabil prof. Farranda, naj ponovno priredi ob priliki predavanje na ljubljanski univerzi.

OBČNI ZBOR LJUBLJANSKEGA TRGOVSKEGA GREMIJA.

V torek, 13. aprila 1926, se je ob 8. uri zvečer vršil redni občni zbor ljubljanskega trgovskega gremija ob številni udeležbi. Občni zbor je otvoril g. Gregorc, ki je uvodoma pozdravil navzoče zastopnike velikega župana, mestne občine, trgovske zbornice. Zveze gremijev in zadrug, društva »Merkur«, pomočniškega zbora in gremijalne šole ter zastopnike časopisja. Pozneje je pozdravil tudi kasneje prišlega predsednika ljubljanske borze g. Jelačina ml. Nato se je spomnil preminulih članov gremija, katerim na čast so navzoči vstali.

Nato se je zahvali dolgoletnemu načelniku gremija g. Stupici za njegovo nesebično delo.

V svojem nadaljnjem govoru je g. Gregorc razložil gospodarsko stanje preteklega leta, ki je trgovini prineslo mnogo neprijetnega. Obrestna mera se je sicer malo znižala, vendar ne v toliki meri, da bi se režijski stroški zmanjšali. Visoki davki in druge okoliščine so krive, da cene živilom ne padajo, kakor zahteva to javnost od trgovca.

Trgovina se nahaja v latentni krizi. Vrše se protestni shodi proti uničujoči gospodarski politiki in visokim davčnim bremenom. Gremij je sporazumno s trgovsko zbornico in Zvezo Gremijev prevzel vse akcije, ki jih je smatral za potrebne.

Govornik obžaluje mlačnost članstva pri sodelovanju pri takih akcijah. Tudi za »Trgovski list« vlada v Ljubljani, v nasprotju z ostalimi kraji, vse premalo zanimanja, kar je pač znak nezavednosti članstva napram lastnemu glasilu.

Ker stojimo pred otvoritvijo 6. ljubljanskega velesejma, zahtevajo interesi naše trgovine, da trgovci, zlasti ljubljanski, posvetijo tej instituciji vso ono pozornost, ki jo zasluži.

Govornik dalje omenja uspehe ljubljanske borze in posebno borznega razsodišča ter obžaluje, da je v upravnem borznem svetu premalo trgovskih zastopnikov.

Mnogo uspehov je dosegel gremij tudi glede trošarinskih taks mestne občine, ki so se v mnogih ozirih omilile.

Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora je na soglasno željo odpadlo. Sledilo je tajniško poročilo. Gremij je leta 1925 štel 1336 članov napram 1363 v letu 1924, kar pomeni padec za 27 obratov. Od teh je 511 protokoliranih.

Gremij vzdržuje gremijalno šolo, za katero nosi večino stroškov sam, podpore s strani države in drugih korporacij so malenkostne. Slovensko trgovino težijo davčne razmere in visoke takse. V pridobninsko komisijo je dogovorno z ostalimi gospodarskimi korporacijami postavil kandidatno listo, ki je bila kot edina lista tudi izvoljena. Gremij je napravil mnogo korakov proti krošnjarstvu, v zadevah poštnih in telefonskih pristojbin in železniškega prometa. Uredil je tudi vprašanje delovnega časa. Ostro pa je nastopil proti ilegalni trgovini s strani inozemskih potnikov. K ureditvi gospodarskih odnošajev s sosednjimi državami je zbral mnogo gradiva ter ga merodajnim mestom tudi predložil.

Računski zaključek za leto 1925 navaja 812.000 Din prometa. Društvena imovina znaša 118.664 Din. Proračun za leto 1926 predvideva 154.000 dinarjev stroškov proti 111.000 Din dohodkom. Primanjkljaj se bo kril iz gremijalnih doklad.

Pri naslednji točki se je določila delna sprememba pravil.

Pri dopolnilnih volitvah načelstva so bili izvoljeni kot načelnik Gregorc, podna-

čelnika Kavčič in Kregar, kot namestniki Knez A., Pavlin, Mohorič in Bahovec, v odseke pa Derenda, Železnikar, Gregorc, Novak, Kosteve, Fabiani, Breznik in Zorc.

Nato dobi besedo g. Jelačin, predsednik Ljubljanske borze, ki v imenu Zveze trgovskih gremijev čestita novoizvoljenemu odboru, nato pa pojasni, zakaj je v upravnem odboru borze trgovski stan šibkejše zastopan. Borzni upravni odbor in razsodišče sta sestavljena tako, da so zastopane vse stroke, pri zadnjih volitvah so bili izvoljeni upravni svetniki z ozirom na korist borze. Potrebo borzine eksistence dokazuje že samo borzno razsodišče, ki se zelo lepo razvija in v mnogih slučajih služi trgovini v prid. Ljubljanska borza trdno pričakuje dne, ko se ji bodo priznale vse pravice popolne borze, tako da bo mogla vsemu gospodarstvu in trgovini znatno koristiti. (Buren aplavz potrdi govornikova izvajanja.)

Najburnejša točka občnega zbora je bila ureditev vprašanja odpiranja in zapiranja trgovin. Po živahni debati, v katero so posegli Simončič, Pavlin, Plntar, Mencinger, Zebal in drugi, se je določil 10urni delavnik, in sicer na predlog Pavlina od pol 8. zjutraj do pol 1. in od 2. do 7. ure zvečer. To stopi v veljavo 1. maja. Sprejet je bil tudi dodatni predlog Simončiča, ki določa za Šiško v letnih mesecih delovni čas od 7. do 12. ure dopoldne. Navzoči zastopnik pomočniškega zbora Premelč protestira proti 10urnemu delavniku in zahteva, da se obdrži stari delovni čas ter izjavlja, da pomočniki na ta sklep ne bodo pristali. Pri samostojnih predlogih se je zahtevala intervencija glede postopanja pri carinjenju blaga, nakar je načelnik Gregorc zaključil občni zbor.

PRVI KONCERT PEVSKEGA ZBORA SLOV. UČITELJSTVA.

Slovensko učiteljstvo ima končno svoj stanovski zbor, ki je bil ustanovljen lansko leto na pobudo Društva učiteljev glasbe, po zaslugi gg. prof. Marka Bajuka in Srečka Kumarja. Vabilu na vstop v zbor se je učiteljstvo odzvalo v častnem številu in dosedanji pevski tečaji so bili hvalevredno obiskani. Ker si je zbor vzel za ideal in vzor elitne zbore čeških in moravskih učiteljev je razumljivo, da je naša javnost, posebno glasbena, od njega težko pričakovala prvega nastopa, da se je veselila ustanovitve novega zbora, ki naj bi bil v bodoče zvezda vodnica vsem drugim zborom in ki naj bi po svojih zmožnostih in glasbenem znanju odprl vrata najnovejši slovenski zborovski glasbi v svet. Na svojem prvem koncertu je zbor slov. učiteljstva postavil na oder četo 90 pevcev in pevk, torej dokaj številen zbor in je izvajal razven dveh skladb le dela p. Hugolina Sattnerja, ki praznuje jeseni 75 letnico svojega rojstva. Poslušali smo skladbe, katere je svojčas izvajala Glasbena Matica pod vodstvom g. Hubada z edino izjemo Premrlove »Naše pesmi«, ki jo je tudi že pelo glasbeno društvo »Ljubljana«.

O zboru in njegovem prednašanju bi bilo v kratkem povedati to-le: Basi so voljni in ne preveč izdatni, sopran in alt sta dobro zastopana, tenor je nekoliko šibek Zbor ni vpet, čemur se ni čuditi. Člani so prišli iz vseh vetrov Slovenije k par vajam, zato je homogenost skoro izključena, tembolj, ker dvomimo, da bi prihajali vsi pevci in pevke temeljito pripravljeni na tečaje v Ljubljano. Zdi se nam tudi, da je bil prvi nastop zbora prezgoden, da se je študiralo preveč hlastno in da bi bil zbor dosegel večji uspeh s koncertom v jeseni. Petje ni bilo enotno, vlito, pač pa nekam boječe, malo prepričevalno in zbora dostikrat niti živahne dirigentove geste niso mogle potegniti za seboj. Manjkalo je skladnosti in enotnosti in sigurnosti. Tudi dinamika in fraziranje sta očitovala potrebo natančnejšega študija, tako da izvaja v splošnem ni zdovoljilo našega pričakovanja. Pevovodja g. Srečko **Kumar**, ki je duševni oče zbora slov. učiteljstva, se je bržčas v dobri veri preveč zanašal na sposobnosti tega zbora, ker je bil vajen s svojim zborom v Primorju tekom enega popoldneva naštudirati vzpored najmodernejših zborovskih skladb, zato je marsikaj izpodletelo, kar bi se ne zgodilo, če bi bil zbor tehnično natančno uvežban. Šele potem bi se lahko poglobil v skladbe in jih doživljal. Najboljše je zbor pel v Jeftejevi prisegi, kateri je g. operni pevec **Betetto** s svojim odličnim peljem pripomogel do lepega uspeha. Vžgala je tudi Premrlova »Naša pesem«, dočim iz Lajovčeve »Gozdne samote« ni bilo čutiti lepot in nežnosti enega najlepših ženskih zborov naše literature. Mnogo krivde je ležalo v orkestru, ki je bil pičlo zaseden in je igral brez zanimanja. Zopet je bilo očitno pomanjkanje zadostnih skupnih vaj, ki stanejo seveda denar in društvo mora varčevati. Na koncertu, ki je bil izvrstno obiskan, je pod vodstvom g. prof. **Brnčića** nastopil tudi mladinski zbor ljubljanskih srednjih šol s Sattnerjevimi »Pozimi iz šole« in »Gori, gori na planine«, v kateri je solo izvrstno pel g. operni pevec Betetto. Nastop mladeži je imponiral. Bil je samozavesten in siguren ter se je tudi dobro podal nekaterim zborom v »Jeftejevi prisegi«. Občinstvo je vse točke vzporeda sprejelo z glasno pohvalo, je živahno aklamiralo navzočega skladatelja p. Hugolina **Sattnerja**, ki je bil tudi odlikovan z vencem. **V priznanje za** uspeh so prejeli šopke še gg. prof. Kumar, Brnčić in Bajuk.

Pevski zbor slov. učiteljstva se je komaj rodil in zato se ne čudimo, da ni s prvim nastopom — ki je bil kot rečeno mnogo prezgoden — dosegel ono višino prednašanja, katerega si je sam postavil za cilj in katerega bi vsa glasboljubeča javnost z veseljem in z zadoščenjem pozdravila. Dasi je bil prvi nastop lep, nastopov svojih vzorov še ni dosegel. Da pa jih bo, o tem smo prepričani, ker zasluži idealizem, trud in požrtvovalnost članov in članic nedeljeno pohvalo. Leo je prebit, zato pogumno naprej!

—o—

Sport.

Slavni francoski bokser **Carpentier** in najmlajši amerikanski bokser Young Stribling se bodeta pomerila dne 4. julija, ki je za Amerikance največji narodni praznik. Carpentier šteje 32 let, Stribling pa šele 18 in ker še obiskuje šolo, mu Amerikanci pravijo »šolarček«. Vzlic temu pa ima ta šolarček že krasno karijero za seboj: izvojeval je že **več ko 150 bojev in zaslužil lepo premoženje.** Borba se bo vršila v mestu Maconu, rojstnem kraju bokserskega kralja Demoseya. Mač je določen na 12 rund in bo odločilen za Francoza, kajti če bo poražen, ne bo več nastopil v ringu. O Striblingu pa sodijo amerikanski strokovnjaki, da bo najboljši bokser, kar jih je rodila Amerika.

Jack Mempsey izjavlja, da bode v varstvo organizacijskih stroškov za svoj boj s črncem Harry Willson založil v banki 250.000 dolarjev. Dohodki iz tega matcha za Dempseya se cenijo na okroglo 3 milijone dolarjev. Pri takih dohodkih seveda ni čudno, da je Dempsey med najvišje obdavčenimi v Ameriki.

Tako bajni dohodki pa pripravijo marsikateroga starejšega bokserskega mojstra, da se zopet pojavi v ringu. Tako poročajo ameriški listi o svoječasnem svetovnem mojstru Jack Johnsonu, ki se je postavil s svojo zmago nad Jim Jeffriesen ,da bo vzlic svojim 48 letom zopet nastopil v Mehiki.

Najnovejše vesti iz lahke atletike. Charles Hoffu je ponudilo amerikansko filmsko podjetje 6000 dolarjev, če dovoli, da se njegov skok ob palici posname za film. Hoff pa je ponudbo zavrnil, češ, da hoče ostati amateur. — Pri zadnjem mitingu v Chicagu je vrgel Schwarze kroglo 15.43 m daleč, njegov konkurent Kuck pa samo 15.32 m. — Charlie Paddock je pretekel 100 y v 9.6 sek, Hoff pa je skočil ob palici 4.17 m visoko.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA.
dne 13. aprila 1926.

Blago: Pšenica domača, 76-77, fco vag. slov. post., 1 vag., 312.50; Merkantilna banka, Kočevje, den. 100, bl. 102, zaklj. 102.

BORZE.

— **Zagreb**, 13. apr. Devize: Newyork kab. 56.64—56.94, London izpl. 275.9—277.1, ček 276.038—277.238, Pariz 196—198, Praga 168.08—169.08, ček 168.054—169.034, Curih 1095.25—1099.25, Dunaj 800.7—804.7, Berlin 1352.25—1356.25, Budimp. 0.07936—0.07976.

— **Curih**, 13. apr. Beograd 9.125, Newyork **518.375, London 25.19,** Pariz 17.92, Praga 15.35, Milan 20.435, Bukarešta 2.13, Dunaj 73.10, Berlin 123.36, Sofija 3.74, Budimpešta 0.00725875.

Jack London: 57

Morski vrag.

»Klada,« je rekel, »oprosti, gospod Van Weyden, čestitam. Mislim, da sedaj pač lahko oddaš noge svojega očeta v njegov grob. Našel si lastne noge in se naučil stati na njih. Malo dela pri vrveh, jadrih pa izkušnje z viharji in takimi rečmi in koncem vožnje se lahko vdinjaš na vsakem obrežnem skunerju«

V tem času, med Johansenovo smrtjo in prihodom na lovišča za morske pse, sem preživel na Duhu najprijetnejše ure. Wolf Larsen je bil skozinskoz obziren, mornarji so mi pomagali in z Mugridgom nisem bil več v razburljivi dotiki. Prostodušno priznam, da sem tekom časa spoznal, da se me je polastil nek tajen ponos. Dasi je bil položaj fantastičen — človek, vajen samo kopnega, je bil drugi poveljnik na ladji! — sem se vseeno dobro odrezal. In v tem kratkem času sem bil ponosen sam nase in sem polagoma vzljubil zibanje in guganje Duha, ko je ladja plula v severozpadni smeri po tropičnem morju proti malemu otoku, kjer smo napolnili sode za vodo.

Toda moja sreča ni bila nekaljena. Bila je samo razmerna, doba manjših križev in težav med jako bedno preteklostjo. Kajti Duh je bil prava pravcata peklenska ladja, kolikor so prišli mornarji v poštev. Niti za trenutek niso imeli miru ali počitka. Wolf Larsen jim je povračal za napad na njegovo življenje in za batine, ki jih je bil dobil v sprednjem delu ladije. Ves dan in vso noč je delal samo na tem, da jim do neznosnosti zagreni življenje.

Dobro je poznal psihologijo malenkosti in z malenkostmi je neprestano mučil moštvo, kakor bi bil skoraj blazen. Bil sem priča, kako je nekoč dal poklicati Harrisona iz njegovega ležišča, da v redu odstrani barvarski čopič, ki ga je nekdo nerodno odložil; poleg tega je pustil zbuditi dve straži, da sta šli ž njim in skrbeli, da je pravilno izvršil zaukazano. Res je bila to malenkost, če pa se pomisli, da si jih je kapitan izmislil na stotine, da je z njimi trpinčil mornarje, si moremo vsaj nekoliko misliti, kakšno je bilo njihovo duševno stanje.

Razume se, da je bilo mnogo godrnjanja in da so se neprestano pojavljali majhni izbruhi. Padali so udarci in vedno so dva, trije zdravili poškodbe, dobljene od človeške zveri, ki jim je poveljevala. Dogoverjen skupen nastop je bil nemogoč spričo cele orožarne, ki so jo imeli v medkrovju in kabini. Posebno sta bila Leach in Johnson žrtvi peklenske zlobe Wolfa Larsena, in silna otožnost, ki se je ustanovila na Johnsonovem obrazu in v njegovih očeh, me je ganila, da mi je srce krvavelo.

Z Leachom je bilo drugače. V njem je bilo vse preveč borbene živali. Navdajala ga je nenasitna besnost, kakor je bilo videti, ki mu ni dala časa, da bi se užalostil. Ustnice so se mu namršile v neprestanem renčanju, ki je izbruhnilo, čim je videl Wolfa Larsena, strašno in preteče in nezavestno, kakor sodim. Videl sem ga, kako je sledil z očmi Wolfu Larsenu kot sledi žival svojemu čuvaju, globoko v grlu pa je donelo živalsko renčanje in prihajalo med zobmi na dan.

Spominjam se, da sem se ga nekega lepega dne na krovu dotaknil za ramo z namenom, da bi mu dal neko povelje. Kazal mi je hrbet; ko pa je začutil mojo roko na svoji rami, je poskočil kvišku in proč od mene, zarenčal in obrnil glavo med skokom. Za hip me je bil zamenjal s človekom, katerega je toli sovražil.

Z Johnsonom bi bila pri najmanjši ugodni priliki ubila Wolfa Larsena, ampak ta prilika se jima nikdar ni ponudila. Wolf Larsen je bil preveč prebrisan; vrh vsega pa tudi nista imela primernega orožja. S samo golo pestjo je bilo docela nemogoče. Tupatam se je kapitan moral boriti z Leachom, ki se je vedno srdito boril kot divji maček, z zobmi, nohti in pestmi, dokler se ni izmučen ali nezavesten zgrudil po krovu. A nikdar se ni izumikal zopetnemu boju. Ves zlodej, kar ga je bilo v njem, je pozival na boj zlodeja, ki je bil v Wolfu Larsenu. Samo da sta ob istem času dospela na krov, takoj sta se spopadla, preklinjala, renčala, bila. Videl sem tudi, da se je Leach brez opozorila ali brez izzivanja vrgel na Wolfa Larsena. Nekoč je vrgel svoj težki nož in za palec je manjkalo, da ni zadel kapitana v grlo. Drugikrat je spustil s prečke na srednji jambori špičasto železo, s katerim cepijo vrvi. Na zibajoči se ladji je tak lučaj težaven, toda ostra špica, ki je prižvižgala iz visočine petinsedemdeset čevljev, je skoraj zadela Wolfa Larsena na glavo, ko je stopil iz stopnišča, ki vodi v kabino, in se je zapičila dva in pol palca globoko v trdni les krova. Drugič zopet se je prikradel v medkrovje, se polastil nabite puške in je pohitel na krov; a spotoma ga je ujel Kerfort in ga razorožil.

„Srajce, promenadne, bele in barvaste, ovratnike vseh vrst in fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne -- potrebščine, svilene trakove, čipke in vezenino. -- Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

„Vinocet“ tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

Mali oglasi.

Cena oglasom do 20 besed Din 5·—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Pisarniška moč z večletno prakso, vešča perfektno strojepisja ter vse hpisarniških del, išče parurne zaposlitve dnevno. Vse ostalo po dogovoru. Ponudbe na upravo lista pod »Zmožna 1«.

Sejmska restavracija se odda za dobo letošnjega velesejma od 26. junija do 5. julija. Krasen paviljon je opremljen s kuhinjo. Odda se tudi vinotoč (lep paviljon na vinskem oddelku velesejma). Ponudbe je vložiti pismeno do 15. aprila t. l. na Urad Ljubljanskega velesejma, ki daje tudi vse informacije.

Damam in gospodom se nudi lep zaslužek z razpečavanjem parfumerije. Potreben kapital 200 Din za vzorce. — Pismene ponudbe pod »Postranski zaslužek« na Propaganda, d. z o. z., Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

„GROM“ CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDICIJSKI BUREAU LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov brzojavkam: „GROM“. Telefon int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

Vrtnarske zadeve posreduje Goikova „Vrtnarska šola“ v Kranju.

Uradnica s prakso, vešča knjigovodstva, korespondence, strojepisja ter vseh pisarniških del išče službe za takoj ali pozneje. Ponudbe na urpavo dnevnika pod šifro »Agilna 50«.

DOŠLO! DOŠLO! **Vrtnice, dalije,** gladiole ravnokar došle v različnih barvah. Lepotična grmovja, sadike cvetlic in zelenjadi priporoča Ivan Šimenc, vrtnar, Ljubljana, Gradišče 12.

Postranski zaslužek primerno za vsakogar. — Pojasnila proti znamki 1 dinarja. Propagandna reklamna družba z o. z., Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II.

Izdajatelj in odgovorni urednik ALEKSANDER ŽELEZNIKAR. — Za tiskarno »Merkur« v Ljubljani Andrej Sever.